

ВИСНОВОК
про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
дисертаційної роботи
Войтовської Алли Іванівни
«Гендерна соціалізація студентської молоді з особливими освітніми
потребами в умовах ВНЗ»,
що представлена на здобуття ступеня доктора філософії
зі спеціальністю 231 – соціальна робота

Актуальність обраної теми. Беззаперечно, що для сучасних реалій важливими є забезпечення рівних можливостей представників обох статей у різних сферах суспільного життя та законодавче закріплення і правове втілення гендерних правозахисних механізмів. Проте здійснений А. Войтовською аналіз практики гендерної соціалізації в закладах вищої освіти України свідчить про недостатню розробленість законодавчої бази, стихійність зазначеного процесу, що ґрунтується, головним чином, на ентузіазмі окремих викладачів, учених, представників громади. Тим більше, що внаслідок вивчення наукових джерел авторкою було доведено, що цілісного дослідження, присвяченого висвітленню системи роботи, спрямованої на гендерну соціалізацію студентів з особливими потребами, здійснено не було. Це дає підстави для ствердження, що дисертаційне дослідження Алли Войтовської є вчасним і актуальним.

Важливість його підтверджує й те, що воно є складовою науково-дослідної теми кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини «Актуальні проблеми соціально-педагогічної теорії та практики» (державний реєстраційний номер 0111 U 00 75 47), а також і те, що його результати впроваджені у роботі із студентами з особливими освітніми потребами в Центрі соціальної та освітньої інтеграції «Без бар'єрів» на факультеті соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, та їх достовірність. Високий ступінь обґрунтованості й достовірності результатів дослідження А.І. Войтовської підтверджується: методологічною й теоретичною обґрунтованістю вихідних позицій дослідження; системним аналізом теоретичного матеріалу; виявленням причинно-наслідкових зв'язків між елементами досліджуваної системи; широтою й різноманітністю теоретичної бази.

У дисертаційному дослідженні автор поставила собі за мету теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити соціально-педагогічні умови формування гендерної соціалізації студентської молоді з особливими освітніми потребами в умовах ЗВО.

Нові факти, одержані пошукачкою. У результаті комплексного аналізу дисертанткою було теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено соціально-педагогічні умови формування гендерної соціалізації студентської молоді з особливими освітніми потребами в умовах ЗВО; *розроблено авторську модель*, та окреслено її складові, в яких закладено соціально-педагогічні умови гендерної соціалізації студентської молоді з особливими освітніми потребами в умовах ЗВО;

Структура роботи відзначається логічною продуманістю, збалансованістю складових частин і підпорядкована реалізації основних завдань дослідження. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатків та списку використаних джерел. У першому розділі авторкою висвітлено теоретичні аспекти гендерної соціалізації студентської молоді з особливими освітніми потребами в умовах ЗВО через призму аналізу проблем гендерної соціалізації студентської молоді з особливими освітніми потребами в науковій літературі, гендерного законодавства та нормативних документів стосовно доступу молоді з особливими освітніми потребами до здобуття вищої освіти, а також поняттєво-категоріального апарату дослідження.

Другий розділ присвячено обґрунтуванню соціально-педагогічних умов формування гендерної соціалізації студентської молоді з особливими освітніми потребами в умовах ЗВО, серед яких авторкою виокремлено: гендерночутливе середовище ЗВО, роль викладацького складу та студентів у процесі гендерної соціалізації студентів з особливими освітніми потребами, гендерну аудиторну та позааудиторну діяльність студентів з особливими освітніми потребами.

У третьому розділі схарактеризовано організацію та результати впровадження соціально-педагогічних умов гендерної соціалізації студентської молоді з особливими освітніми потребами в умовах ЗВО.

На основі проведеного аналізу, а також теоретичних знань у сфері педагогіки запропоновано висновки, обґрунтованість яких підтверджується всім змістом дослідження.

Значення результатів дослідження для науки й практики та можливі шляхи їхнього використання. Значення одержаних результатів полягає в тому, полягає в можливості застосування наукових положень і висновків дослідження для покращення і підвищення якості професійної підготовки викладачів до роботи зі студентами та їхніми батьками в умовах інклюзивного навчання, а також у системі підвищення кваліфікації педагогічних кадрів.

Авторкою розроблено навчально-методичний посібник «Гендерна соціалізація студентської молоді з особливими освітніми потребами в умовах ВНЗ», а також методичні рекомендації для викладачів та студентів з формування професійної підготовки викладачів до взаємодії з батьками в умовах інклюзивного навчання. Експериментальні матеріали дослідження використано в лекційних курсах, практичних та семінарських заняттях із дисциплін напряму підготовки спеціальності «Соціальна робота» у навчальних закладах I-IV рівнів акредитації, слухачам закладів післядипломної освіти. Результати дослідження впроваджено у роботі із студентами з особливими освітніми потребами в Центрі соціальної та

освітньої інтеграції «Без бар'єрів» на факультеті соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. Матеріали дослідження пройшли апробацію на 8 міжнародних та 11 всеукраїнських конференціях.

Оцінка змісту й оформлення дисертації. Дисертація написана досить грамотно й оформлена згідно з вимогами «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника». Важливу роль у досягненні мети роботи відіграють змістовні додатки, укладені автором.

Зауваження щодо змісту дисертації. Поряд із вказаними позитивними сторонами рецензована робота містить певні моменти дискусійного характеру, а саме:

– У підрозділі 1.1. дещо бракує системності у викладі, тому не проглядається цілісність джерельної бази дослідження. Було б добре систематизувати праці на напрями або за хронологією.

– У роботі авторка згадує освітні програми ЄС «Сократ» і «Леонардо да Вінчі», які сприяють встановленню рівних можливостей жінок та чоловіків, проте кілька років тому їх інтегровано в програму Erasmus плюс

– Деякі викладені в дисертації думки не є загальновідомими, а тому потребують посилання на праці інших авторів або власні опубліковані дослідження.

– Авторкою представлено рекомендації уряду України, які допоможуть Україні виконати свої міжнародні зобов'язання поважати, захищати та здійснювати права на рівність і недискримінацію. Це, звісно, заслуговує на схвальну оцінку, проте рекомендації такого рівня можна пропонувати лише після експериментальної перевірки

– Підрозділ 1.2 наповнений і цінний для дослідження, але якщо він називається «Розвиток гендерного законодавства», то у ньому має йтися саме про розвиток, можливо, з періодизацією. Може бути цікавим порівняння

періодів розвитку гендерного законодавства в світі, ЄС і Україні. Чи синхронними вони були?

Незважаючи на поставлені дискусійні питання і коментарі, вважаємо що вони не знижують загального позитивного враження від дисертаційної роботи.

Загальний висновок. Дисертаційна робота Войтовської Алли Іванівни «Гендерна соціалізація студентської молоді з особливими освітніми потребами в умовах ВНЗ» є завершеним науковим дослідженням, виконаним автором самостійно на актуальну тему. Зважаючи на актуальність, новизну, важливість одержаних автором наукових результатів, їх обґрунтованість і вірогідність, а також значну практичну цінність сформульованих положень і висновків, дисертаційна робота Войтовської Алли Іванівни «Гендерна соціалізація студентської молоді з особливими освітніми потребами в умовах ВНЗ» на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 р. (zareestrovano в Міністерстві юстиції України від 03 лютого 2017 р. за № 155/30023) та пп. 9–18 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167) і може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій раді зі спеціальності 231 – соціальна робота.

Рецензент,
професор, кафедри іноземних мов
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини
д. пед. н., проф.

О. А. Заболотна

Ректор

О. І. Безлюдний